

Rachunkowość a controlling

**PRACE NAUKOWE
UNIwersYTETU EKONOMICZNEGO
WE WROCŁAWIU
nr 181**

**RESEARCH PAPERS
OF WROCŁAW UNIVERSITY
OF ECONOMICS
No. 181**

Rachunkowość a controlling

Redaktor naukowy
Edward Nowak
Maria Nieplowicz

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2011

Senacka Komisja Wydawnicza

Zdzisław Pisz (przewodniczący)

*Andrzej Bąk, Krzysztof Jajuga, Andrzej Matysiak, Waldemar Podgórski,
Mieczysław Przybyła, Aniela Styś, Stanisław Urban*

Recenzenci

Jolanta Chluska, Henryk Ronek, Wiesław Szczęsny,

Jan Turyna, Kazimiera Winiarska

Redaktor Wydawnictwa

Barbara Majewska

Redaktor techniczny

Barbara Łopusiewicz

Korekta

Barbara Cibis

Łamanie

Małgorzata Czupryńska

Projekt okładki

Beata Dębska

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2011

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-121-8

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Bogusława Bek-Gaik, Anna Surowiec: Controlling finansowy w przedsiębiorstwie energetycznym	13
Renata Biadacz: Rachunkowość zarządcza w Polsce po roku 1990.....	24
Agnieszka Bieńkowska: Rozwiązania controllingu wiedzy	34
Leszek Borowiec: Metoda weryfikacji kosztu netto usług powszechnych jako nieuzasadnionego obciążenia operatora wyznaczonego.....	44
Adam Bujak: Pomiar efektywności systemu rachunkowości przedsiębiorstwa w oparciu o wskaźniki rentowności	55
Halina Buk: Wpływ polityki rachunkowości na ocenę zarządzania należnościami.....	65
Jolanta Chluska: Informacyjne aspekty rachunku zysków i strat spółdzielni mieszkaniowych	76
Anna Chojnacka-Komorowska, Piotr Winnicki: Internetowe narzędzia wspomagające controlling projektów	87
Anna Chojnacka-Komorowska: Aspekty organizacyjne modelowania systemu controllingu finansowego.....	97
Iwona Chomiak-Orsa: Szacowanie kapitału niematerialnego w organizacji wirtualnej	107
Anna Czarnecka: Iluzje podatkowe a reakcje podatników na opodatkowanie	117
Marcin Czyczerski: Ekonomiczne uwarunkowania funkcjonowania spółek zależnych	127
Justyna Dyduch: Próg rentowności produkcji energii elektrycznej z uwzględnieniem uprawnień do emisji CO ₂	135
Joanna Dynowska: Zadania controllera w przedsiębiorstwie w świetle badań ankietowych.....	146
Magdalena Ebisch-Stenzel: Wdrożenie controllingu jako czynnik wpływający na poprawę zarządzania przedsiębiorstwem	156
Marek Gajewski: System kontraktowania i rozliczeń z Narodowym Funduszem Zdrowia a płynność finansowa podmiotów leczniczych	167
Aurelia Gidziela, Jolanta Rubik: Przesłanki funkcjonowania controllingu w przedsiębiorstwie handlowym – studium przypadku	177
Waldemar Piotr Gil: Rachunek przepływów pieniężnych <i>ex ante</i> narzędziem controllingu finansowego.....	190
Robert Golej: Wybrane problemy controllingu innowacji	199

Karolina Gościński, Marek Ossowski: Analiza ryzyka projektu wdrożenia zintegrowanego systemu informatycznego – studium przypadku.....	209
Elżbieta Hajduga: Ekonomiczno-prawne uwarunkowania systemu rachunkowości.....	223
Agnieszka Janczak, Roman Kotapski: Wpływ realizacji projektu książki <i>Słownik polsko@polski z Miodkiem</i> na zmiany w systemie controllingu wydawnictwa	234
Elżbieta Jaworska: Mierniki dokonań społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa	246
Jacek Jaworski: Wybór formy opodatkowania i uproszczeń ewidencyjnych na potrzeby zarządzania małym przedsiębiorstwem w opinii ekspertów. Wyniki badań	258
Beata Juralewicz: Informatyczne wspomaganie rachunkowości w przedsiębiorstwach pasażerskiego transportu samochodowego	271
Angelika Kaczmarczyk: Audytor wewnętrzny w znowelizowanej ustawie o finansach publicznych.....	280
Konrad Kochański: Koncepcja budżetowania na przykładzie przedsiębiorstwa handlowego Optimum	289
Joanna Koczar: Pojęcie kosztów w rosyjskim prawie bilansowym	300
Ewelina Koltun: Ośrodki odpowiedzialności w spółdzielni mieszkaniowej ..	313
Robert Kowalak: Rachunkowość zarządcza jako system wspomagający logistykę w przedsiębiorstwie.....	322
Mieczysław Kowerski: Polityka dywidend a jakość wyników finansowych spółek publicznych. Przykład Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie...	333
Alina Kozarkiewicz: Zastosowanie procesu analizy hierarchicznej w wielokryterialnej ocenie projektów	349
Magdalena Koźmik: Rachunkowość zarządcza w zarządzaniu projektami ...	359
Jarosław Kujawski: Koszty projektu a koszty przedsiębiorstwa.....	369
Agnieszka Lew: Znaczenie badania przychodów i kosztów w sprawozdaniu finansowym w wykrywaniu oszustw księgowych	383
Monika Łada: Uwarunkowania implementacji metod rachunkowości zarządczej zorientowanych na relacje z klientami – wyniki badań empirycznych	392
Teresa Maszczak: Rachunek zysków i strat w aspekcie potrzeb informacyjnych użytkowników	403
Bożena Nadolna: Wykorzystanie informacji z rachunkowości przy podejmowaniu decyzji operacyjnych w wybranych firmach budowlanych. Studium przypadku	411
Bartłomiej Nita: Wycena efektów synergicznych w procesach integracyjnych przedsiębiorstw	426
Edward Nowak: Zasady rachunku kosztów jako element polityki rachunkowości.....	438

Piotr Oleksyk: Wiarygodność sprawozdania finansowego jednostek budżetowych w procesie kontroli zarządczej.....	448
Ewa Pasieczna: Przyczyny zjawisk unikania i uchylania się od opodatkowania	457
Przemysław Pietrzak: Okres prognozy dochodów jako element wyceny przedsiębiorstwa w koncepcji zarządzania ukierunkowanego na maksymalizację jego wartości (<i>Value Based Management</i>)	467
Andrzej Piosik: Metodyka określania nieuznaniowych zmian rozliczeń międzyokresowych netto w analizie kształtowania wyników finansowych	478
Krzysztof Prymon: Wiarygodność mierników finansowych w opinii inwestorów giełdowych. Wyniki badań ankietowych	491
Małgorzata Rówińska: Utrata wartości aktywów w świetle regulacji rachunkowości	502
Marzena Rydzewska-Włodarczyk: Szacowanie kosztów projektów na przykładzie przedsięwzięć współfinansowanych ze środków europejskich	515
Joanna Sawicka: Kontrola ryzyka kredytowego jako element stabilnego funkcjonowania instytucji finansowych	527
Hanna Sikacz: Konsolidacja sprawozdań finansowych a ocena sytuacji finansowej grupy kapitałowej	538
Elżbieta Sobów: Sukcesja podatkowa a aport przedsiębiorstwa	548
Anna Stronczek: Rachunkowość zarządcza w kontekście zachowań członków organizacji.....	557
Wiesław Szczęśny: Koszt kapitału w budżetowaniu długookresowym	566
Łukasz Szydelko: Controlling procesów biznesowych – wybrane aspekty....	577
Piotr Urbanek: Controlling operacyjny jako narzędzie restrukturyzacji przedsiębiorstwa sektora energetycznego.....	586
Agnieszka Anna Walas: Wybór umowy leasingu przy zakupie samochodu osobowego na potrzeby działalności	596
Elżbieta Wawrzyniak: Zarządzanie szpitalem w warunkach ograniczenia....	607
Edward Wiszniewski: Rachunkowość zarządcza w analizie ryzyka ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości i zabezpieczonych hipotecznie	617

Summaries

Bogusława Bek-Gaik, Anna Surowiec: Financial controlling in an energy enterprise.....	23
Renata Biadacz: Management accounting in Poland after 1990	33
Agnieszka Bieńkowska: Solutions of knowledge controlling	43
Leszek Borowiec: Method of verification of net cost of universal services as a common unfair financial burden on designated operator.....	54

Adam Bujak: The efficiency measurement of the enterprise's accounting system based on the profitability indicators	64
Halina Buk: Influence of accounting policy on the evaluation receivables management.....	75
Jolanta Chluska: Information aspects of profit and loss account of the housing associations.....	86
Anna Chojnacka-Komorowska, Piotr Winnicki: Internet tools for project controlling.....	96
Anna Chojnacka-Komorowska: The organizational aspects of modelling of financial controlling system.....	106
Iwona Chomiak-Orsa: Estimating the intangible capital in a virtual organization.....	116
Anna Czarnecka: Tax illusions and taxpayers' reactions to taxes.....	126
Marcin Czaczerski: Economic conditions of operation of subsidiaries	134
Justyna Dyduch: Break even point of electricity production taking into account CO ₂ allowances.....	145
Joanna Dynowska: The tasks of a controller in an enterprise in the light of questionnaire survey	155
Magdalena Ebisch-Stenzel: Controlling implementation as a factor influencing the improvement in business management.....	166
Marek Gajewski: The influence of National Health Fund's contracting and settlements system on financial liquidity of medical establishments.	176
Aurelia Gidziela, Jolanta Rubik: Reasons of controlling functioning in a trade enterprise – a case study	189
Waldemar Piotr Gil: Ex ante cash flow statement as a tool of financial controlling.....	198
Robert Golej: Chosen problems of innovation controlling.....	208
Karolina Gościński, Marek Ossowski: The analysis of risk project of integrated information system implementation – case study.....	222
Elżbieta Hajduga: Economic and legal determinants of accounting system..	233
Agnieszka Janczak, Roman Kotapski: The influence of the realization of the project „Polish@Polish Dictionary with Miodek” on the changes of the controlling system of the publishing house	245
Elżbieta Jaworska: Performance measures of corporate social responsibility	257
Jacek Jaworski: Choice of taxation form and accounting simplifications for small business management in expert's opinions. Research results.....	270
Beata Juralewicz: Information support of accounting in regional bus enterprises.....	279
Angelika Kaczmarczyk: Internal auditor of the new public finance act	288
Konrad Kochański: The concept of budgeting on the example of „Optimum” trade enterprise	299
Joanna Koczkar: The concept of costs in Russian balance law.....	312

Ewelina Koltun: Centres of responsibility in the housing co-operative	321
Robert Kowalak: Management accounting as a system assisting logistics in enterprise.....	332
Mieczysław Kowerski: Dividend policy and the public companies' earnings quality. The case of Warsaw Stock Exchange.....	348
Alina Kozarkiewicz: Application of analytical hierarchy process in multi-criteria assessment of projects.....	358
Magdalena Koźmik: Management accounting in projects management.....	368
Jarosław Kujawski: Costs of project and costs of enterprise	382
Agnieszka Lew: Research significance of revenues and expenses in a financial statement to detect accounting fraud.....	391
Monika Łada: Conditions of implementation of the management accounting methods oriented towards customer relations – empirical evidence	402
Teresa Maszczak: Profit-and-loss account in the aspect of information needs of users.....	410
Bożena Nadolna: The use of accounting information for operational decisions in selected building companies. Case study.....	425
Bartłomiej Nita: Valuation of synergy effects in the integration processes of companies	437
Edward Nowak: Cost account principles as an element of accounting policy	447
Piotr Oleksyk: Credibility of a local government entity financial statement in the process of management control	456
Ewa Pasieczna: Causes of the occurrences of tax avoidance and tax evasion	466
Przemysław Pietrzak: The period of revenue forecast as a part of the company valuation in the Value Based Management concept.....	477
Andrzej Piosik: Methods of measuring non-discretionary accruals in detecting earnings management processes of reporting entities	490
Krzysztof Prymon: Reliability of financial measures in the light of opinion of stock exchange investors – research results.....	501
Małgorzata Rówińska: Assets impairment in accounting regulations	514
Marzena Rydzewska-Włodarczyk: Estimating the costs projects on the example of undertakings co-financed from the European funds	526
Joanna Sawicka: Credit risk control as a part of stable functioning of financial institutions.....	537
Hanna Sikacz: Consolidation of financial statements and financial analysis of capital group	547
Elżbieta Sobów: Company contribution and the succession tax	556
Anna Stroncsek: Management accounting in the behavioural context of an organisation.....	565
Wiesław Szczęsny: The cost of capital in the long-term budgeting	576
Lukasz Szydelko: Business process controlling – some aspects.....	585

Piotr Urbanek: Operational controlling as an instrument of energy sector corporate's restructuring	595
Agnieszka Anna Walas: Leasing selection when buying a passenger car for business.....	606
Elżbieta Wawrzyniak: Constraints management in a hospital	616
Edward Wiszniowski: Management accounting in the analysis of credit risk exposures financing real estate and secured by mortgage	629

Wstęp

Systemy rachunkowości jednostek gospodarczych i instytucji są zorientowane zarówno na wewnętrznych, jak i zewnętrznych użytkowników. Dostarczają one informacji dotyczących procesów gospodarczych i rezultatów działalności wykorzystywanych w formułowaniu opinii i podejmowaniu decyzji. Dlatego rachunkowość jest najważniejszym elementem systemu informacyjnego jednostek gospodarczych.

Stanowi ona podstawową bazę informacyjną również dla controllingu rachunkowości. Rachunkowość ukierunkowana na controlling ma za zadanie zabezpieczenie informacyjne procesu podejmowania decyzji poszczególnych jednostek organizacyjnych na poziomie przedsiębiorstwa i ośrodków odpowiedzialności. W ramach controllingu rachunkowości zapewnia obsługę informacyjną wszystkich funkcji zarządzania: planowania, organizowania, motywowania i kontrolowania.

Znaczenie rachunkowości jako systemu informacyjnego controllingu wynika z jej zadania, którym jest pomiar rezultatów działalności całej jednostki gospodarczej oraz poszczególnych ośrodków odpowiedzialności. Służą temu nie tylko sprawozdania finansowe, ale także wewnętrzne raporty sporządzane okresowo oraz *ad hoc*. Jakość informacji pochodzących z rachunkowości w dużym stopniu warunkuje skuteczność działań podejmowanych w ramach controllingu.

Problematyce rachunkowości traktowanej jako system informacyjny controllingu jest poświęcony niniejszy zeszyt Prac Naukowych Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Zawiera on artykuły naukowe dotyczące różnych aspektów procesu informacyjnego rachunkowości. Pewne artykuły poruszają zagadnienia teoretyczne dotyczące koncepcji, zasad i procedur przetwarzania informacji w systemie rachunkowości. Inne zaś prezentują problemy praktycznego prowadzenia rachunkowości ukierunkowanej na controlling w określonych jednostkach gospodarczych oraz instytucjach.

Mamy nadzieję, że niniejszy tom będzie stanowić przyczynek do doskonalenia procesu przetwarzania informacji w systemie rachunkowości, mającej pełnić funkcję podstawowej bazy informacyjnej dla controllingu.

Edward Nowak, Maria Nieplowicz

